

Voortgangsrapportage Handhaving en Uitvoering Mestbeleid

Update najaar 2019

Inhoud

Inleiding.....	2
Context:.....	2
Versterkte handhavingsstrategie	4
Gebiedsgericht Handhaven en intermediaire ondernemer	5
Resultaten de Peel	6
Resultaten Gelderse Vallei.....	7
Resultaten Twente	8
Resultaten Overig Nederland	9
Resultaten locatie onafhankelijke controles (intermediaire ondernemingen).....	10
Toelichting	10
Resultaten Nederland Totaal	13
Automatisering	15
Bijlage 1: Planning kritische activiteiten VHS mest.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Tabel 1: Fysieke controle resultaten De Peel	6
Tabel 2: Administratieve controle resultaten De Peel.....	6
Tabel 3: Fysieke controle resultaten Gelderse Vallei.....	7
Tabel 4: Administratieve controle resultaten Gelderse Vallei	7
Tabel 5: Fysieke controle resultaten Twente	8
Tabel 6: Administratieve controle resultaten Twente	8
Tabel 7: Fysieke controle resultaten overig Nederland.....	9
Tabel 8: Administratieve controle resultaten overig Nederland	9
Tabel 9: Fysieke controle resultaten locatie onafhankelijke controle.....	10
Tabel 10: Nieuw geregistreerde intermediaire ondernemingen	12
Tabel 11: Fysieke controleresultaten Nederland totaal	13
Tabel 12: Administratieve controleresultaten Nederland totaal	13
Tabel 13: Urenoverzicht NVWA en RVO.nl.....	14
Tabel 14: tijdspad wetswijziging.....	16
Tabel 15: Informatieverzoeken aan RVO.nl door samenwerkingspartners	17
Figuur 1: Schematisch overzicht Versterkte Handhavingsstrategie.....	4

Inleiding

Vanaf 2018 is door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), in samenwerking met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) en de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), ingezet op een meer op risico's gerichte aanpak van het toezicht en de handhaving van de mestregelgeving. Deze nieuwe aanpak is vastgelegd in de versterkte handhavingsstrategie mest (VHS). Als onderdeel van de nieuwe werkwijze hebben de NVWA en RVO.nl vanaf september 2018 een risicogerichte aanpak ontwikkeld. Met het opstellen van de VHS is ook voldaan aan een voorwaarde in de derogatieschikking 2018/2019.

De resultaten van de VHS in 2018 zijn opgenomen in de bredere Voortgangsrapportage Handhaving en Uitvoering Mestbeleid 2018, die in juni 2019 gepubliceerd is. Aanvullend op de rapportage van 2018 worden nu de voorlopige resultaten van de VHS in de eerste helft van 2019 gerapporteerd. Aangezien het kalenderjaar nog niet voorbij is, worden veel controles nog uitgevoerd en zijn gegevens over de resultaten nog niet volledig beschikbaar. Een totaaloverzicht van de resultaten in 2019 zullen worden opgenomen in de Voortgangsrapportage Handhaving en Uitvoering Mestbeleid 2019, die in juni 2020 gepubliceerd zal worden. In deze update worden vooral de risicogerichte handhavingsactiviteiten en het automatiseringstraject belicht. Door verdere ontwikkelingen in de data systemen van RVO.nl en de NVWA zijn de gegevens over 2018 duidelijker en uitgebreider te rapporteren waardoor deze (in de meeste gevallen) hoger uitvallen dan de cijfers die in de Voortgangsrapportage 2018 zijn opgenomen.

Context

Naast de Versterkte Handhavingsstrategie Mest zijn er momenteel meerdere ontwikkelingen die van invloed zijn op de Nederlandse landbouw en die de context vormen waarin het Nederlandse mestbeleid opereert.

Beleidsontwikkelingen ten aanzien van de landbouw

Ten eerste heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in september 2018 haar visie op Landbouw, Natuur en Voedsel gepresenteerd. Daarbij zet ze in op een beweging richting Kringlooplandbouw. Dit betekent inzetten op het sluiten van kringlopen en als onderdeel daarvan het terugdringen van emissies.

De al eerder gestarte herbezinning op het mestbeleid moet mede vormgeven aan het realiseren van deze visie. In deze herbezinning wordt verkend hoe het mestbeleid er in de toekomst uit kan gaan zien, waarbij het streven is naar een eenvoudiger stelsel, zowel voor boer als overheid, en waardoor handhaving effectiever kan worden ingezet. De Minister van LNV wil voor eind van het jaar de contouren voor het toekomstige mestbeleid bekend maken.

In kader van het nationaal Klimaatakkoord zijn ook afspraken gemaakt betreffende de landbouw. Onderdeel van deze plannen is dat geld is gereserveerd voor een extensivering van het veenweidegebied. Hierbij staat opgenomen dat vanuit dit traject het kabinet voor een vrijwillige stoppersregeling (onder andere opkoop van rechten) voor de komende jaren € 100 mln beschikbaar stelt. Daarnaast is in het Klimaatakkoord € 100 mln beschikbaar gesteld voor emissiereductie veehouderij, waarbij specifiek aandacht is voor gebieden rondom Natura 2000-gebieden.

Een derde, belangrijk traject is de sanering varkenshouderij. De Subsidieregeling sanering varkenshouderijen ziet op verminderen van geuroverlast door varkensbedrijven in veedichte gebieden door het bieden van een subsidie voor het definitief en onherroepelijk beëindigen van varkenshouderijlocaties die geuroverlast geven. Daarbij wordt het varkensrecht doorgehaald en is dit dus niet meer op de markt beschikbaar. De hoogte van de subsidie wordt bepaald door de omvang van het door te halen varkensrecht (uitgedrukt in varkensseenheden) en het waardeverlies van de voor het houden van varkens gebruikte productiecapaciteit (dierenverblijven, mest- en voersilo's en mestkelders). De omvang van de varkensveestapel en daarmee de productie van mest en emissies - zoals geur, ammoniak, broeikasgassen en fijnstof - zullen hierdoor afnemen.

Kort voor de zomer heeft de Raad van State een uitspraak gedaan in relatie tot de Programmatische Aanpak Stikstof. Deze uitspraak heeft als gevolg dat vele geplande projecten (woningbouw, infrastructuur, landbouw) niet langer door gebruik van de PAS een vergunning in het

kader van de Natuurwetgeving kunnen krijgen. Om de natuurkwaliteit te verbeteren en vergunningverlening weer op gang te helpen wordt gekeken naar te nemen bronmaatregelen om daarmee de stikstofemissie en daarmee samenhangende depositie te verkleinen. Op 25 september jl. heeft de Commissie Remkes op verzoek van het kabinet een advies opgeleverd. Voor de veehouderij adviseert het Adviescollege een selectieve, gebiedsspecifieke en doelgerichte reductie van de ammoniakemissies, door gerichte verwerving of sanering van agrarische bedrijven met relatief hoge emissies of verouderde stalsystemen in en nabij kwetsbare Natura 2000-gebieden. Het kabinet heeft op 4 oktober jl. per Kamerbrief gereageerd op het advies. In deze brief staat ook aangegeven hoe het kabinet de mogelijkheden voor intern en extern salderen ziet en in welke gevallen dit ook moet leiden tot het laten vervallen van productierechten.

Uitspraak College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb)

In een uitspraak heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) (ECLI:NLCBB:2018:187) geoordeeld dat er ten onrechte geen inzicht is gegeven in de nauwkeurigheidsmarges die worden toegepast bij het vaststellen van de overtreding en de berekening van de boete. Dergelijke marges moeten naar oordeel van het CBb uiterlijk bij het voornemen om een mestboete op te leggen voor het bedrijf kenbaar zijn. Hierbij gaat het vooral om de boetes die betrekking hebben op de varkens- en pluimveehouderij. Als gevolg van deze uitspraak zijn de marges die RVO.nl binnen het boetebeleid toepast, openbaar gemaakt op de website van RVO.nl.

Deze uitspraak heeft RVO.nl tevens aangespoord om in het algemeen transparanter te worden over het boetebeleid dat wordt gevoerd. RVO.nl werkt aan een uitgebreide inventarisatie van het boetebeleid dat RVO.nl in het kader van de Meststoffenregelgeving voert. De laatste inventarisatie is in oktober op de website van RVO.nl geplaatst, zodat voor iedereen transparant is hoe mestboetes worden vastgesteld. Hier staat ook in opgenomen hoe RVO.nl met recidive om gaat. Uit de reeds door RVO.nl gepubliceerde stukken is al naar voren gekomen dat diverse nauwkeurigheidsmarges worden gehanteerd:

- Een marge van 18% op de fosfaatvastlegging als brijvoer¹ wordt gevoerd aan varkens;
- Een methode waardoor rekening wordt gehouden met een stikstofgat² bij staldieren;
- Een methode waarmee rekening wordt gehouden met een bezinklaag³ die achterblijft in een opslag voor varkensmest;
- Marges voor aan- en afvoer ten aanzien van gewogen en bemonsterde dierlijke mest, kunstmest, overige bemonsterde organische meststoffen, staldieren, gewogen diervoer/ruwvoer en eieren.

Als gevolg van de uitspraak heeft RVO.nl in 2019 138 boetebeschikkingen waartegen bezwaar liep geheel of gedeeltelijk ingetrokken, 9 uit 2017 en 129 uit 2018. Een boetebeschikking kan uit meerdere administratieve bevindingen bestaan. Daarnaast hebben de controles in de varkens- en pluimveehouderij vertraging opgelopen, omdat mogelijke overtredingen niet beboet konden worden voordat de nauwkeurigheidsmarges inzichtelijk waren. De capaciteit voor deze controles is in de tussentijd ingezet voor controles binnen andere sectoren, zoals de rundveehouderij.

Momenteel wordt onderzocht of er overgegaan kan worden tot een eenvoudiger boetebeleid waarbij gebruik wordt gemaakt van een of enkele meer algemene marges. Vergelijkbaar met de algemene marge die wordt gehanteerd bij snelheidsovertredingen in het verkeer. Een vereenvoudigd boetebeleid moet ertoe leiden dat het beleid transparant en goed verdedigbaar is voor zowel bedrijven als RVO.nl. De CDM wordt hierover om advies gevraagd, waarbij in eerste instantie gekeken wordt naar een onnauwkeurigheidsmarge in drie categorieën diersoorten (varkens, overige staldieren en graasdieren). Verder wordt gekeken verbetermogelijkheden in het

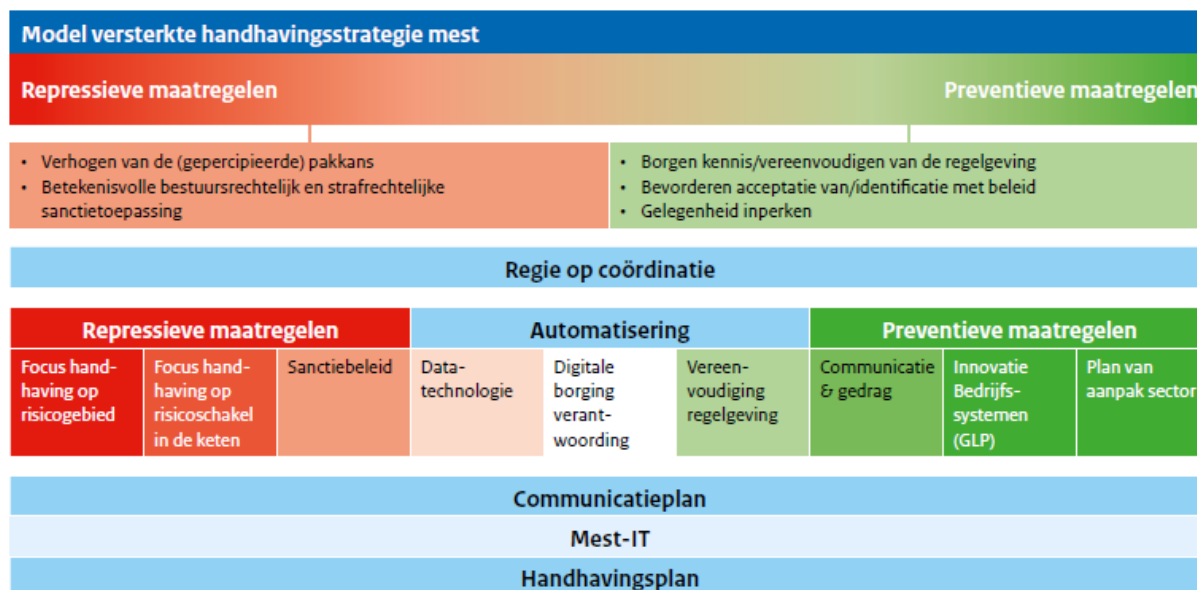
¹ Een mengsel van mengvoer, vaste en vloeibare bijproducten en water. Dit mengsel wordt op de veehouderij aangemaakt en daarna aan de dieren gegeven.

² Stikstof vervliegt. De stikstofberekening is geïntroduceerd om rekening te houden met verschil tussen de verhouding fosfaat/stikstof in de forfaitair berekende productie van staldieren en de via bemonstering en analyse bepaalde afgevoerde mest van die dieren. De verhouding fosfaat en stikstof in de afgevoerde mest is hierdoor tevens bepalend voor de hoeveelheid mest die in dat jaar wordt geacht te zijn geproduceerd.

³ In een mestopslag voor varkensmest kan zich een bezinklaag vormen met hogere stikstof- en fosfaatwaarden. Door de vorming van een bezinklaag kan dus meer stikstof en fosfaat in een mestopslag aanwezig zijn dan volgt uit de toepassing van de algemene regels om de hoeveelheid fosfaat en stikstof in een mestopslag vast te stellen.

maken van meer onderscheid naar recidive en bedrijfsgrootte, zoals de CDM ook aanbeveelt. Het ministerie van LNV verkent deze mogelijkheden evenals welke aanpassingen in wet- en regelgeving dit eventueel vergt. In het eerste kwartaal van 2020 wordt de uitkomst hiervan opgeleverd.

Versterkte handhavingsstrategie mest

Figuur 1: Schematisch overzicht Versterkte Handhavingsstrategie

In de VHS zijn maatregelen vastgelegd die de handhaving van het mestbeleid slimmer en effectiever moeten maken (figuur 1). Als onderdeel van het pakket aan maatregelen hebben de NVWA en RVO.nl vanaf september 2018 een risicogerichte aanpak ontwikkeld. In eerste instantie richt deze aanpak zich op drie gedefinieerde risicogebieden: De Peel, Gelderse Vallei en Twente. Dit betekent uitdrukkelijk niet dat in de rest van Nederland geen toezicht en handhaving meer plaatsvindt; de gebiedsgerichte aanpak wordt daar naast uitgevoerd. Binnen het gebiedsgericht handhaven is bewust gekozen voor een gezamenlijke aanpak met Openbaar Ministerie (OM), politie en regionale partners, zoals provincies, omgevingsdiensten en waterschappen. Uiteindelijk dient deze samenwerking zich uit te betalen in meer uitwisseling van informatie- en databestanden, betere analyses van risicogerichte bedrijven en een hoger percentage niet-akkoorden.

Ook intermediaire ondernemingen worden binnen de risicogerichte handhaving gezien als risicogroep wiens activiteiten grotendeels gebiedsoverstijgend plaatsvinden. Binnen deze groep worden ondernemers risicogericht geselecteerd en op ieder van deze intermediairs is een gezamenlijk plan van aanpak op maat gemaakt. Doel van deze aanpak is dat de naleving bij intermediaire ondernemers toeneemt. Indirect dient deze aanpak ook bij te dragen aan een betere naleving door de primaire bedrijven (ketenaanpak), aangezien zij als klanten meegenomen worden in het onderzoek (spin off). De onderzoeken naar intermediaire ondernemers en hun klantenkring zijn complex en tijdrovend. Hierdoor hebben de inspecties een hoge doorlooptijd. In 2019 is door de NVWA meer ingezet op grote fraude onderzoeken, terwijl RVO.nl juist door kleine vergrijpen een dossier met bewijslast probeert op te bouwen. Tezamen wordt hiermee een omvattende aanpak op deze risicogroep toegepast.

Naast risicogerichte handhaving wordt er vanuit de VHS ook ingezet op de mest I(C)T-projecten die zich richten op automatisering en het vereenvoudigen van de regelgeving. Cruciaal voor de controles wordt de realisatie van 'real time' inzicht in de mestvervoersbewegingen en het inrichten van een 'control room' en 'competence centre' in 2020. Dat moet een substantiële positieve impact hebben op het toezicht en de naleving binnen het mestdomein. Het biedt mogelijkheden om actief te handhaven in plaats van handhaving achteraf (over een afgesloten boekjaar).

Leeswijzer tabellen controleresultaten

Fysieke controles

De fysieke controle resultaten hebben betrekking op de werkzaamheden van de NVWA. De resultaten zijn gecategoriseerd naar type controle zoals deze door de NVWA in de systemen gehanteerd worden. Hierbij zijn er twee categorieën die enkel in 2018 als apart label zijn gebruikt in het systeem.

- In de kolommen 2017 t/m 2019 is het totaal aantal controles per controlecategorie in een bepaald gebied weergegeven. Deze zijn verdeeld in akkoord bevonden controles en niet-akkoord bevonden controles.
- De geconstateerde niet-akkoord controles worden doorgezet naar RVO.nl of met een boete, een Last onder dwangsom (LOD) of een telefonische/schriftelijke waarschuwing afgehandeld. Het opgelegde boetebedrag is onderdeel van het boetebedrag dat wordt weergegeven bij de administratieve controles.
- De controles weergegeven in de kolommen hebben plaatsgevonden in het desbetreffende controlejaar (2017, 2018 of 2019) maar kunnen inhoudelijk ook betrekking hebben op handelingen in voorgaande controle jaren.
- Per individuele controle kunnen meerdere feiten geconstateerd zijn.

Administratieve controles

Administratieve controle resultaten hebben vooral betrekking op de werkzaamheden van RVO.nl. De resultaten zijn gecategoriseerd naar type bedrijf op basis van de Standaard Opbrengt (SO)-bepaling van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De SO is een economische maat voor de omvang van een agrarisch bedrijf. SO is gebaseerd op de opbrengst die gemiddeld per jaarbasis per gewas of diercategorie wordt behaald en wordt uitgedrukt in euro. Het grootste economische aandeel per bedrijf bepaald in welke categorie deze valt. De SO-bepaling en de categorisering aan de Gecombineerde Opgave van RVO.nl hebben betrekking op 2018. De categorisering van 2018 is ook gebruikt voor de toedeling van feiten en bedragen in de jaren 2017 en 2019. Een feit of bedrag is toegekend aan de typering zoals bekend in 2018. Hieronder volgt nog een korte uiteenzetting van de gehanteerde categorieën:

- **Rundvee:** bedrijven met melkveehouderij, overige rundvee, witvleeskalveren, rosevleeskalveren en graasdieren.
 - **Varkens:** bedrijven met fokvarkens, vleesvarkens en/of opfokvarkens.
 - **Pluimvee:** Bedrijven met vleeskuikens, leghennen, ouderdieren, kalkoenen, vleeseenden en overig pluimvee.
 - **Akkerbouw:** bedrijven met grond voor akkerbouw, tuinbouw en/of sierteelt.
 - **Gemeente bedrijven:** bedrijven met pluimvee en varkens of varkens en melkvee
 - **Overige mest producerende bedrijven:** bedrijven met paarden, schapen, geiten of overige staldieren.
 - **Overige bedrijven:** Bedrijven met geen of kleine economische activiteit in 2018, beëindigde bedrijven in 2018, tuinbouw onder glas, voerleveranciers, bedrijven die in 2018 zijn overgedragen.
 - **Intermediair:** Intermediaire ondernemingen die officieel geregistreerd staan bij RVO.nl.
-
- In de kolommen 2017 t/m 2019 is het totaal aantal gecontroleerde feiten per bedrijfstype in een bepaald gebied weergegeven. Deze zijn verdeeld in akkoord bevonden feiten en niet-akkoord bevonden feiten.
 - De geconstateerde niet-akkoord zijn met een boete, een Last onder dwangsom (LOD) of een telefonische/schriftelijke waarschuwing afgehandeld. Het bijbehorende boetebedrag is weergegeven onder de categorie 'opgelegd boete bedrag'.
 - Het aantal feiten en het boetebedrag geconstateerd in deze kolommen zijn beschikt in het desbetreffende controlejaar maar kunnen ook betrekking hebben op handelingen in voorgaande controle jaren.
 - Per individueel bedrijf kunnen meerdere feiten geconstateerd zijn en ook meerdere boetes opgelegd zijn.

Resultaten de Peel

De Peel Fysieke controle resultaten	2018			Eerste helft 2019		
	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord
Type controle						
Onafhankelijke bemonstering				16	15	1
Vervoer meststoffen				36	30	6
Derogatie	74	53	21	22	20	2
Diverse onderdelen Besluit Gebruik Meststoffen	80	76	4	219	202	17
Bedrijfsinspectie en derogatie	28	21	7	40	20	20
Bedrijfsinspecties	63	26	37			
Administratieve Verplichtingen Landbouwbedrijven	1	0	1			
Totaal	246	176	70	333	287	46

Tabel 1: Fysieke controle resultaten De Peel

De Peel Administratieve controle resultaten	Totaal aantal bedrijven in de regio	2017				2018				Eerste helft 2019			
		Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	2.829	250	80	170	€ 519.010	169	51	118	€ 846.903	189	43	146	€ 2.190.329
Varkensbedrijf	1.397	140	81	59	€ 138.365	126	39	87	€ 1.541.321	82	5	77	€ 13.640
Pluimveebedrijf	421	8	4	4	€ 1.000	10	1	9	€ 1.000	28	3	25	€ 2.100
Akkerbouwbedrijf	2.807	82	29	53	€ 25.834	109	10	99	€ 124.704	57	10	47	€ 13.922
Gemengde bedrijven	136	36	21	15	€ 14.583	54	26	28	€ 373.322	12	1	11	€ 300
Overige mest-producerende bedrijven	945	54	6	48	€ 23.284	65	6	59	€ 239.693	54	3	51	€ 13.440
Overige bedrijven	1.046	29	13	16	€ 43.517	63	9	54	€ 63.737	60	16	44	€ 4.990
Intermediaire onderneming	387	358	68	290	€ 76.420	287	65	222	€ 1.202.380	793	106	687	€ 122.060
Totaal	9.968	957	302	655	€ 842.013	883	207	676	€ 4.393.060	1.275	187	1.088	€ 2.360.781

Tabel 2: Administratieve controle resultaten De Peel

Resultaten Gelderse Vallei

Gelderse Vallei Fysieke controle resultaten	2018			Eerste helft 2019		
	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord
Type controle						
Onafhankelijke bemonstering				4	4	0
Vervoer meststoffen				18	18	0
Derogatie	36	29	7	13	11	2
Diverse onderdelen BGM	7	6	1	14	13	1
Bedrijfsinspectie en derogatie	9	7	2	14	6	8
Bedrijfsinspecties	23	13	10			
Administratieve Verplichtingen Landbouwbedrijven	0	0	0			
Totaal	75	55	20	63	52	11

Tabel 3: Fysieke controle resultaten Gelderse Vallei

Gelderse Vallei Administratieve controles	Totaal aantal bedrijven in de regio	2017				2018				Eerste helft 2019			
		Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	1.417	92	34	58	€ 24.989	92	28	64	€ 291.775	64	6	58	€ 11.400
Varkensbedrijf	207	6	4	2	€ 1.300	14	8	6	€ 5.550	9	0	9	€ 1.000
Pluimveebedrijf	191	16	7	9	€ 1.200	13	3	10	€ 1.600	13	1	12	€ 3.100
Akkerbouwbedrijf	287	2	0	2	€ 0	11	1	10	€ 600	2	0	2	€ 100
Gemengde bedrijven	127	33	16	17	€ 12.792	43	7	36	€ 703.859	3	0	3	€ 0
Overige mest-producerende bedrijven	286	10	3	7	€ 2.000	15	0	15	€ 3.300	13	2	11	€ 1.800
Overige bedrijven	131	1	1	0	€ 0	8	2	6	€ 2.000	13	4	9	€ 1.300
Intermediaire onderneming	72	76	14	62	€ 21.300	156	18	138	€ 113.100	114	23	91	€ 13.000
Totaal	2.718	236	79	157	€ 63.581	352	67	285	€ 1.121.784	231	36	195	€ 31.700

Tabel 4: Administratieve controle resultaten Gelderse Vallei

Resultaten Twente

Twente Fysieke controles	2018			Eerste helft 2019		
	Totaal controles	Akkoord	Niet- Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet- Akkoord
Type controle						
Onafhankelijke bemonstering				4	4	0
Vervoer meststoffen				6	6	0
Derogatie	74	68	6	8	5	3
Diverse onderdelen BGM	3	3	0	19	13	6
Bedrijfsinspectie en derogatie	28	23	5	11	5	6
Bedrijfsinspecties	8	3	5			
Administratieve Verplichtingen Landbouwbedrijven	1	1	0			
Totaal	114	98	16	48	33	15

Tabel 5: Fysieke controle resultaten Twente

Twente Administratieve controles	Totaal Aantal bedrijven in de regio	2017				2018				Eerste helft 2019			
		Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag
Type Bedrijf													
Rundvee bedrijf	1.873	85	37	48	€ 38.546	58	24	34	€ 99.898	45	16	29	€ 11.719
Varkensbedrijf	215	35	24	11	€ 9.092	17	0	17	€ 73.690	13	0	13	€ 2.400
Pluimveebedrijf	79	5	3	2	€ 944	0	0	0	€ 0	7	3	4	€ 300
Akkerbouwbedrijf	625	16	6	10	€ 1.800	16	0	16	€ 2.600	24	6	18	€ 3.500
Gemengde bedrijven	65	12	6	6	€ 300	18	2	16	€ 74.386	11	2	9	€ 39.905
Overige mest- producerende bedrijven	305	7	3	4	€ 1.300	24	1	23	€ 6.200	6	0	6	€ 2.200
Overige bedrijven	163	6	2	4	€ 300	9	2	7	€ 2.000	9	3	6	€ 0
Intermediaire onderneming	72	39	14	25	€ 5.700	127	16	111	€ 25.140	223	17	206	€ 30.600
Totaal	3.397	205	95	110	€ 57.982	269	45	224	€ 283.913	338	47	291	€ 90.623

Tabel 6: Administratieve controle resultaten Twente

Resultaten Overig Nederland

Overig Nederland Fysieke controles	2018			Eerste helft 2019		
	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord
Type controle						
Onafhankelijke bemonstering				14	14	0
Vervoer meststoffen				256	232	24
Derogatie	525	449	76	209	174	35
Diverse onderdelen BGM	67	58	9	75	71	4
Bedrijfsinspectie en derogatie	148	135	13	48	18	30
Bedrijfsinspecties	27	11	16			
Administratieve Verplichtingen Landbouwbedrijven	4	2	2			
Totaal	771	655	116	602	509	93

Tabel 7: Fysieke controle resultaten overig Nederland

Overig Nederland Administratieve controles	Totaal aantal bedrijven in de regio	2017				2018				Eerste helft 2019			
		Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag
Type Bedrijf													
Rundvee bedrijf	18.952	957	270	687	€ 617.772	766	208	558	€ 2.466.176	487	100	387	€ 472.385
Varkensbedrijf	1.165	66	32	34	€ 88.357	69	16	53	€ 905.085	42	1	41	€ 4.500
Pluimveebedrijf	648	34	11	23	€ 4.900	24	1	23	€ 15.110	24	1	23	€ 1.700
Akkerbouwbedrijf	14.365	185	66	119	€ 27.400	557	16	541	€ 71.997	387	36	351	€ 40.083
Gemengde bedrijven	246	47	27	20	€ 6.571	73	28	45	€ 507.078	7	2	5	€ 300
Overige mest- producerende bedrijven	4.701	156	39	117	€ 38.878	131	17	114	€ 27.919	103	18	85	€ 7.700
Overige bedrijven	4.810	416	70	346	€ 255.102	478	98	380	€ 513.904	437	66	371	€ 30.630
Intermediaire onderneming	684	501	107	394	€ 102.849	886	111	775	€ 1.092.189	994	180	814	€ 155.395
Totaal	45.571	2.362	622	1.740	€ 1.141.829	2.984	495	2.489	€ 5.599.459	2.481	404	2.077	€ 712.693

Tabel 8: Administratieve controle resultaten overig Nederland

Resultaten locatie onafhankelijke controles (intermediaire ondernemingen)

Locatie onafhankelijk Fysieke controles	2018			Eerste helft 2019		
	Totaal controles	Akkoord	Niet- Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet- Akkoord
Intermediaire onderneming	69	35	34	56	37	19
Covergisting	7	6	1	1	1	0
Vervoer meststoffen	1.186	1.107	79	162	140	22
Export mest	177	169	8	34	26	8
Onafhankelijke monsternamen	353	342	11	35	31	4
Totaal	1792	1659	133	288	235	53

Tabel 9: Fysieke controle resultaten locatie onafhankelijke controle

Toelichting

Controleresultaten De Peel

De voorlopige controleresultaten in de Peel (tabel 1 en 2) laten zien dat de toezicht- en handhavingactiviteiten van de NVWA en RVO.nl sinds de inwerkingtreding van de VHS in het gebied zijn geïntensiveerd ten opzichte van voorgaande jaren. Zowel het aantal fysieke als het aantal administratieve controles ligt in de eerste helft van 2019 hoger dan het totaal in 2018 en 2017. In de tweede helft van 2019 zal dit door lopende zaken nog verder oplopen. De meeste fysieke controles hebben plaatsgevonden op diverse onderdelen van het Besluit Gebruik Meststoffen (BGM) en met name op het (tijdig) inzaaien van het vanggewas. Bij de administratieve controles is een sterke toename te zien in het aantal gecontroleerde feiten met betrekking tot de intermediaire onderneming. Dit is ook in lijn met de risicogerichte aanpak van de VHS. RVO.nl heeft zich bij de onderzoeken naar intermediairs vooral op kleinere vergrijpen en recidive gericht om op die manier een dossier op te bouwen. Bij deze overtredingen horen lagere boetes, hetgeen terug is te zien in het totale boete bedrag. Het opgebouwde dossier draagt bij aan het zonnig uiteindelijk intrekken van de registratie van de intermediaire ondernemer.

Door de uitspraak van het CBb hebben er ook in De Peel minder fysieke en administratieve controles plaatsgevonden bij met name varkensbedrijven. De capaciteit is daarbij verschoven naar controles in de rundveehouderij. Hierbij zijn ook veel bedrijven gecontroleerd die uit de zogenaamde spin off kwamen van onderzoeken naar intermediaire ondernemers. Dit resulteert in de eerste helft van 2019 in een fors toegenomen boetebedrag voor bedrijven in deze categorie.

In de eerste helft van 2019 is er verder geïnvesteerd om de samenwerking met regionale partners verder te versterken. Er is onder meer gekeken hoe de verschillende verantwoordelijkheden rondom het toezicht bij het uitrijden van mest in de praktijk zijn geregeld. Betere afstemming tussen de partijen moet leiden tot een effectievere handhaving en een verbetering van de naleving. Daarnaast is in overleg met de gemeenten en Omgevingsdiensten door de NVWA en RVO.nl, in samenwerking met de partners, administratief onderzoek uitgevoerd naar de Voormalige Agrarische Bedrijven (VAB-bedrijven). De indruk bestond bij de gemeenten en omgevingsdiensten dat een aantal van deze bedrijven toch nog actief zou zijn. RVO.nl heeft een administratieve controle uitgevoerd op 888 VAB-bedrijven in Oost-Brabant en Limburg-Noord op basis van diverse publieke databronnen. De betreffende locaties zijn onderzocht op het houden van runderen, varkens en kippen. Tevens is een analyse uitgevoerd op de aan- en afvoer van dierlijke mest. Hieruit bleek dat bij 16 bedrijven een nader onderzoek moest worden uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn nog niet bekend. In 2019 staan er nog zeker 20 gezamenlijke inspecties gepland in de Peel.

Controleresultaten Gelderse Vallei

In de Gelderse Vallei laten de voorlopige resultaten van 2019 (tabel 3 en 4) zien dat de trend uit 2018 wordt voortgezet. Sinds de inwerkingtreding van de VHS neemt de toezicht intensiteit in dit gebied toe. De administratieve controles richten zich ook hier sterk op kleine vergrijpen en recidive bij intermediaire ondernemers. De samenwerking in deze regio is eind 2018/begin 2019 gestart met het uitvoeren van de eerste gezamenlijke controles. De selectie van de bedrijven voor de gezamenlijke controles is uitgevoerd door de inspecteurs van alle betrokken partners. De

samenwerking in de Gelderse Vallei is bewust kleinschalig gestart, om goed te kunnen kijken welk maatwerk er in dit gebied geboden moet worden in vergelijking met de aanpak in De Peel. De ervaringen in 2019 worden verwerkt en opgenomen in een meerjarig werkplan. Dit werkplan borgt de samenwerking, met de daarbij behorende afstemmingstructuur. In november zullen de regionale handhavingpartners het plan vaststellen waarna de activiteiten volledig kunnen worden uitgerold in dit gebied. Ook in de regio Gelderse Vallei heeft de CBb-uitspraak invloed gehad op de selectie van te controleren bedrijven.

Controleresultaten Twente

De controleresultaten in Twente (tabel 5 en 6) laten zien dat de fysieke controles in dit gebied achter blijven bij de verwachtingen. Dit is te verklaren doordat een belangrijke regionale partner, de omgevingsdienst Twente, recentelijk te maken heeft gehad met een fusie en reorganisatie. De organisatie heeft tijd nodig gehad om orde op zaken te stellen, waardoor nog niet volledig gestart kon worden met de gezamenlijke aanpak in het gebied. De NVWA is afhankelijk van ontwikkelingen bij de regionale partners. Inmiddels is vastgesteld dat er begin 2020 gestart kan worden met de intensieve samenwerking en het proces van selectie en (gezamenlijke) controles van bedrijven. De controleresultaten laten zien dat het aantal administratieve controles is toegenomen in dit gebied. Hier ligt wederom een sterke focus op intermediaire ondernemers. De CBb-uitspraak heeft ook in Twente gezorgd voor een andere selectie van primaire bedrijven.

Controleresultaten overig Nederland

Buiten de drie risicogebieden richten de toezichts- en handhavingsactiviteiten van de NVWA en RVO.nl zich ook op de overige delen van Nederland. De controleresultaten (tabel 7 en 8) laten zien dat de toezichts- en handhavingsactiviteiten op hetzelfde niveau blijven als de voorgaande jaren. Er hebben in de eerste helft al veel controles plaatsgevonden naar de derogatievoorwaarden en het vervoer van meststoffen. Ook in 2019 moet minimaal 5% van de derogatiebedrijven fysiek gecontroleerd worden door de NVWA. De meeste derogatiecontroles zullen eind 2019, begin 2020 worden afgerond. De administratieve controles hebben zich ook in de overige delen van Nederland vooral gericht op intermediaire ondernemers en bedrijfssectoren waarop de CBb-uitspraak geen invloed had. Hoewel de VHS prioriteiten benoemd in de risicogebieden waken LNV, de NVWA en RVO.nl ervoor dat dit niet ten koste gaat van het toezicht in overige gebieden van Nederland.

Controleresultaten locatie onafhankelijke controles (intermediaire ondernemingen)

De NVWA categoriseert sommige controles als locatie onafhankelijk (tabel 9). Dit zijn voornamelijk de fysieke controles naar intermediaire ondernemers die door de kenmerken van intermediaire ondernemers gebied overstijgend zijn en daardoor in het systeem van de NVWA niet aan een specifieke regio gekoppeld kunnen worden. De administratieve controleresultaten naar intermediaire ondernemers zijn in de voorgaande paragrafen al besproken en laten in heel Nederland een toename zien van het aantal gecontroleerde feiten bij deze risicogroep. RVO.nl richt zich daarbij vooral op kleine vergrijpen en recidive zodat er een dossier opgebouwd kan worden. De NVWA richt zich op grote zaken naar intermediaire ondernemers en hun klantenkring (spin off). Deze onderzoeken zijn complex en tijdrovend en hebben hierdoor een hoge doorlooptijd. De aanpak moet uiteindelijk bijdragen aan een betere naleving van zowel intermediaire ondernemers als primaire bedrijven. Met de vergelijking met 2018 kan het grote verschil op het gebied van het vervoer van meststoffen verklaard worden doordat deze in 2018 allemaal als locatie onafhankelijk zijn gecategoriseerd, terwijl deze in 2019 grotendeels binnen de verschillende risicogebieden zijn gecategoriseerd.

In totaal worden er in 2019 114 intermediaire ondernemingen fysiek geïnspecteerd. 68 adressen zijn geselecteerd voor een onderzoek naar mestopslagen: 42 adressen in De Peel, 4 adressen in de Gelderse Vallei, 5 adressen in Twente en 17 adressen elders in Nederland. 46 intermediaire ondernemingen zijn op andere selectiecriteria geselecteerd.

In 2019 zullen er ook 10 fysieke inspecties plaatsvinden bij covergisteringsinstallaties.

Registratie intermediaire ondernemers

In 2017 zijn 111 nieuwe intermediaire ondernemingen geregistreerd, in 2018 zijn 134 intermediaire ondernemingen geregistreerd, en in de eerste helft van 2019 zijn 49 intermediaire ondernemingen geregistreerd (zie tabel 10). In 2017 zijn 5 aanvragen afgezien, in 2018 zijn 6 intermediaire ondernemingen afgewezen en in 2019 zijn tot en met 20 september 18 aanvragen afgewezen. Deze toename van het aantal afwijzingen in 2019 is grotendeels toe te schrijven doordat er sinds 2019 sterk gestuurd wordt op "enkelvoudige registraties". Hiermee wordt bedoeld dat de landbouwtaak en intermediaire activiteiten niet meer gezamenlijk onder één en hetzelfde relatienummer mag worden geregistreerd.

	2017	2018	Eerste helft 2019
Aangevraagd	116	140	67
Afgewezen	5	6	18
Geregistreerd	111	134	49

Tabel 10: Nieuw geregistreerde intermediaire ondernemingen

De inspecties van de NVWA en RVO.nl bij intermediaire ondernemers kunnen uiteindelijk leiden tot het schrappen van de registratie, waardoor een intermediaire ondernemer niet langer dierlijke mest(stoffen) mag vervoeren of laten aanvoeren. Ook het verwerken van dierlijke mest voor de mestverwerkingsplicht is dan niet meer mogelijk. RVO.nl kan de registratie van een intermediaire onderneming weigeren of schrappen als er een groot risico bestaat dat de registratie is of zal worden gebruikt om regels te overtreden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om overtredingen op het gebied van:

- het verhandelen en vervoeren van meststoffen
- de verantwoording van de aan- en afgevoerde meststoffen
- de hoeveelheidsbepaling van meststoffen (manier van wegen en bemonsteren)
- de administratieve verplichtingen van intermediaire ondernemingen
- de opslag van meststoffen
- de bewerking en verwerking van dierlijke meststoffen

RVO.nl publiceert maandelijks een aangepaste lijst met geregistreerde en geschrapte intermediaire ondernemingen⁴. In 2017 is van één onderneming de registratie geschrapt. In 2018 zijn 4 geregistreerde intermediaire ondernemingen onderzocht waarbij een deel van de onderzoeken doorliepen in 2019. In alle vier de gevallen is het Landelijk bureau Bibob om adviesgevraagd. Per 21 augustus 2019 heeft een onderzoek uit 2018 geleid tot het schrappen van een intermediaire onderneming. In 2019 zijn tot nu toe zeven onderzoeken gestart bij intermediaire ondernemingen om te toetsen of er een groot risico bestaat dat de registratie is, of zal worden gebruikt om regels te overtreden.

⁴ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/mestbeleid/mest/mestadministratie-en-registratie/administratie-intermediar>

Resultaten Nederland Totaal

Nederland Totaal Fysieke controles Type controle	2017 ⁵			2018			Eerste helft 2019		
	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord
Covergisting Landbouwbedrijf	19	14	5	7	6	1	1	1	0
Export mest	112	75	37	177	169	8	34	26	8
Intermediaire onderneming	44	22	22	69	35	34	56	37	19
Onafhankelijke bemonstering	46	42	4	353	342	11	73	68	5
Vervoer meststoffen	1.086	908	178	1.186	1.107	79	478	426	52
Derogatie	1.080	987	93	709	599	110	252	210	42
Diverse onderdelen Besluit Gebruik Meststoffen (BGM)	1.086	988	98	157	143	14	327	299	28
Bedrijfsinspectie en derogatie	614	266	348	213	186	27	113	49	64
Bedrijfsinspecties				121	53	68			
Administratieve Verplichtingen Landbouwbedrijven				6	3	3			
Totaal	4.087	3.302	785	2.998	2.643	355	1.334	1.116	218

Tabel 11: Fysieke controleresultaten Nederland totaal

NL totaal Administratieve controle resultaten Type bedrijf	Totaal aantal bedrijven in NL	2017				2018				Eerste helft 2019			
		Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag	Totaal feiten	Akkoord	Niet- Akkoord	Opgelegd Boete Bedrag
Rundvee	25.071	1.384	421	963	€ 1.200.318	1.085	311	774	€ 3.704.751	785	165	620	€ 2.685.833
Varkens	2.984	247	141	106	€ 237.114	226	63	163	€ 2.525.645	146	6	140	€ 21.540
Pluimvee	1.339	63	25	38	€ 8.044	47	5	42	€ 17.710	72	8	64	€ 7.200
Akkerbouw	18.084	285	101	184	€ 55.034	693	27	666	€ 199.901	470	52	418	€ 57.604
Gemengde bedrijven	574	128	70	58	€ 34.246	188	63	125	€ 1.658.645	33	5	28	€ 40.505
Overige mest producerende bedrijven	6.237	227	51	176	€ 65.462	235	24	211	€ 277.112	176	23	153	€ 25.140
Overige bedrijven	6.150	452	86	366	€ 298.919	558	111	447	€ 581.642	519	89	430	€ 36.920
Intermediair	1.215	974	203	771	€ 206.269	1.456	210	1.246	€ 2.432.809	2.124	326	1.798	€ 321.055
Totaal	61.654	3.760	1.098	2.662	€ 2.105.405	4.488	814	3.674	€ 11.398.215	4.325	674	3.651	€ 3.195.797

Tabel 12: Administratieve controleresultaten Nederland totaal

⁵ Fysieke controleresultaten kunnen alleen op landelijk niveau vergeleken worden met 2017, aangezien er voor 2018 geen regionale aanpak bestond en de inspecties ook niet op die manier in het systeem zijn vastgelegd.

Controleresultaten Nederland Totaal

Onderdeel	Organisatie	2017 Realisatie	2018 Begroot	2018 Realisatie	2019 Begroot	Eerste helft 2019 Realisatie
Gebiedsgericht handhaven	NVWA	n.v.t.	20.000	30.733	20.000	7.706
	RVO.nl	n.v.t.	3.000	1.317	15.500	6427
Intermediair & covergisting	NVWA	22.510	29.000	17.304	23.500	9.390
	RVO.nl	3.500	7.500	6.391	10.000	7614
Derogatie	NVWA	29.750	19.125	38.382	20.000	8.896
	RVO.nl	3.000	4.500	5.422	4.500	3210
Gerealiseerde ongekoppelde uren⁶	NVWA					6.500
Totaal aantal uren	NVWA en RVO.nl	56.060	83.125	99.549	93.500	49.743

Tabel 13: Urenoverzicht NVWA en RVO.nl

In tabel 13 worden de uren weergegeven die de NVWA en RVO.nl in 2018 en 2019 hebben ingezet voor de verschillende onderdelen van de versterkte handhavingsstrategie en de derogatie. Ook in 2019 zal voldaan worden aan de eis van minimaal 5% fysieke en administratieve controles op derogatievoorwaarden, zoals gesteld in de derogatiebeschikking. Zoals in de voortgangsrapportage 2018 al gerapporteerd is, zijn er in 2018 meer uren gerealiseerd dan in eerste instantie was begroot. Voor 2019 is een verdere versterking van de capaciteit beoogd waarvan RVO.nl en de NVWA al bijna 50.000 uur hebben gerealiseerd in de eerste helft van 2019. De verwachting is dat de trend doorgetrokken zal worden over het geheel van 2019. RVO.nl zal veel van de resterende capaciteit inzetten op derogatiecontroles, meldingen over overdrachten van bedrijven en controles van de gecombineerde opgave. De NVWA zal samen met regionale partners in regio De Peel nog 20 gezamenlijke controles uitvoeren en heeft naar aanleiding van de claim van Varkens in Nood dat er enkele miljoenen illegale varkens in Nederland zouden zijn, een project benoemd om tot een naleefbeeld te komen in de varkenshouderij. Dit zal starten in 2020 en worden gedaan door dierrechteninspecties te houden bij varkenshouders.

In de tabellen 11 en 12 zijn de fysieke en administratieve controle- en handhavingsresultaten van 2017, 2018 en de voorlopige resultaten van 2019 weergegeven. Het overzicht laat in de eerste helft van 2019 op het gebied van administratieve controles al goede resultaten zien. De extra capaciteit die vanuit de VHS is ingezet leidt in de eerste helft van 2019 tot meer gecontroleerde feiten en geconstateerde overtredingen (niet-akkoord). De gebiedsgerichte aanpak lijkt op dit vlak goed te werken. Met name bij intermediairs heeft het tot een aanzienlijke toename van geconstateerde feiten geleid. De risicogerichte aanpak op deze groep lijkt hiermee het gewenste effect te hebben.

De fysieke controles blijven in de eerste helft van 2019 achter bij de verwachtingen. De extra capaciteit heeft tot dusver niet geleid tot de gewenste een toename van het aantal fysieke controles. In de praktijk is gebleken dat het efficiënt opzetten van de gebiedsgerichte handhaving met de regionale partners meer tijd en energie kost dan van te voren is beoogd. Dit heeft in de eerste helft van 2019 gevolgen gehad voor de inzet van de beschikbare capaciteit. Er is daarnaast veel capaciteit geïnvesteerd in het automatiseringsproces. Beide processen zorgen er echter wel voor dat de fysieke inspecties in de toekomst effectiever en efficiënter kunnen worden uitgevoerd, hetgeen uiteindelijk bijdraagt aan het verhogen van de pakkans en het vergroten van de naleving. In aanvulling op de huidige inspanningen en capaciteit van de NVWA, werft de organisatie momenteel 20 FTE inspecteurs die specifiek op het gebied van mest aan de slag zullen gaan. Deze inspecteurs zullen in een periode van 4-5 maanden worden opgeleid en daarna operationeel zijn. Dit zal een grote impuls geven aan de fysieke inspecties in het kader van de VHS. Ook zal het merendeel van de derogatiecontroles plaatsvinden in het laatste kwartaal van 2019.

In het overzicht zijn ook de gevolgen van de uitspraak van het CBb zichtbaar. De uitspraak heeft ervoor gezorgd dat de risicogerichte aanpak richting varkensbedrijven slechts gedeeltelijk kon worden uitgevoerd. Het aantal controles, onderzochte feiten en het boetebedrag voor deze

⁶ Deze uren zijn al wel gerealiseerd in het kader van de VHS, maar in het systeem nog niet gekoppeld aan het juiste onderdeel

doelgroep vallen daarom lager uit in de eerste helft van 2019. Er is echter wel te zien dat de capaciteit is ingezet op onderzoeken met betrekking tot rundveehouders.

Met betrekking tot intermediairs zijn RVO.nl en de NVWA overeengekomen dat RVO.nl zich in 2019 meer richt op onderzoeken naar administratieve feiten. Deze onderzoeken zijn minder omvangrijk, hebben een kortere doorlooptijd en dat geeft daarmee de mogelijkheid te handhaven op recidive. De boetebedragen zijn bij overtredingen lager. De uitwerking is goed te zien bij de controles op intermediaire ondernemingen in 2019 (hoger aantal, lager totaal bedrag). De NVWA heeft zich in 2019 juist gericht op grotere zaken rondom intermediaire ondernemingen. Hierbij worden ook bedrijven die gebruikgemaakt hebben van de diensten van een intermediaire ondernemer meegenomen in het onderzoek (Spin off). Deze onderzoeken zijn complex en tijdrovend en hebben hierdoor een hoge doorlooptijd.

Automatisering

Naast risicogerichte handhaving wordt er vanuit de VHS ook ingezet op de mest IT-projecten die zich richten op automatisering en het vereenvoudigen van de regelgeving. Dit onderdeel gaat verder in op de voortgang van de implementatie van het spoor nieuwe technologie uit de versterkte handhavingstrategie mest (Mest-IT) beschreven.

Programmatistische aanpak

Sinds september 2018 is er gestart met de implementatie van de VHS mest. Deze is verwerkt in een handhavingplan 2019 dat voor het eerst gezamenlijk door NVWA en RVO.nl is opgesteld. Voor het spoor automatisering is een projectstructuur ingericht met een door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangestelde projectleider. Juni 2019 is geconstateerd dat een project enkel gericht op automatisering onvoldoende recht doet aan de problematiek. Goede inbedding van nieuwe technologie behoeft ook aanpassingen in de organisatie en training van medewerkers. Om effectiever de VHS mest te implementeren is er sinds september 2019 een programmastructuur ingericht met daarin concrete op elkaar aansluitende projecten. Het programma wordt geleid op managementteamniveau met managers van het ministerie van LNV, de NVWA en RVO.nl. Hieronder wordt de voortgang uiteengezet van de projecten die in de nieuwe programmatistische aanpak integraal verder ontwikkeld worden.

Eén hoofdregel voor alle mesttransporten

Volgens de huidige hoofdregel van mesttransporten moet het vervoer van dierlijke mest uitgevoerd worden door een bij de RVO.nl geregistreerde intermediaire onderneming met behulp van geregistreerde goedgekeurde AGR/GPS apparatuur. Bij het laden en lossen van de mest wordt er een laad- of losmelding verstuurd naar RVO.nl. Inspecteurs van de NVWA kunnen deze laad- en losmeldingen 'real time' zien op hun beeldscherm. Daarnaast wordt de vracht mest gewogen, bemonsterd en geanalyseerd door een erkend laboratorium. Binnen 30 werkdagen nadat het transport heeft plaatsgevonden dient de vervoerder elektronisch de gegevens van het Vervoersbewijs dierlijke meststoffen (VDM) in bij RVO.nl. Naast deze VDM-gegevens ontvangt RVO.nl van intermediaire ondernemingen AGR/GPS-laad- en losmeldingen, registreert RVO.nl alle intermediaire ondernemingen, hun voertuigen en bemonsterings- en verpakkingsapparatuur.

Op de bovengenoemde hoofdregel is in de loop de jaren een aantal uitzonderingen gekomen waarbij niet volledig of achteraf het vervoer van mest verantwoord mag worden. Bijvoorbeeld transporten over korte afstand of het vervoer van champost. Gelijktijdig met de invoering van digitaal en 'real time' verantwoord in de herfst van 2020 worden de tijdstippen waarop deze uitzonderingen komen te vervallen in regelgeving opgenomen. Dit is een ingrijpende maatregel. November 2019 wordt een extern bureau opdracht gegeven een app te bouwen waarmee de overheid de overgang van de uitzonderingssituatie naar voldoen aan de hoofdregel het voor betrokkenen zo makkelijk mogelijk wil maken. Vanwege de impact van de maatregel zal vermoedelijk voor het stoppen van de uitzondering voor boer-boer transport een latere datum van inwerkingtreding noodzakelijk zijn.

Ketenbeheersing

In april 2019 is als eerste stap het op papier indienen van het Vervoersbewijs Dierlijke Mest niet langer toegestaan. De keten is in beeld gebracht en bij iedere stap in de keten is bepaald welke informatie vereist gaat worden. De regelgeving wordt hierop aangepast. De minimale planning voor aanpassen van regelgeving, consultatie en notificatie loopt tot herfst 2020. De inzet is dat vanaf herfst 2020 mesttransportmiddelen een vooraanmelding, laad- en losmelding en een GPS-melding tijdens de rit doen en dat de overdracht van mest gepaard gaat met het zetten van een handtekening. Om dit mogelijk te maken dienen binnen een periode van ruim een half jaar de nodige interne systemen ingrijpend aangepast te worden. In de tabel hieronder is het tijdspad voor de wijziging uiteengezet.

Fase	Duur fase	Fase afgerond
Vorbereiding ontwerp regeling en ontwerp besluit	3 maanden	Begin december 2019
Privacy impact assessment (=gegevensbeschermingsbeoordeling) en afstemming met functionaris voor gegevensbescherming	1 maand	Begin januari 2020
Internetconsultatie	1 maand	Begin februari 2020
Toetsen regeldruk (ATR), UHT (RVO/NVWA), persoonsgegevens (AP)	2 maand (deels tijdens internetconsultatie)	Begin maart 2020
Wetgevingstoets ontwerp-besluit	3 weken (grotendeels tijdens toetsperiode)	Eind maart 2020
Besluitvorming ministerraad over ontwerp-besluit	0,5 maand	Half april 2020
Notificatie	3 maanden	Half juli 2020
Advisering Raad van State over ontwerp besluit en nader rapport	3 maanden (parallel aan notificatie)	Half juli 2020
Vaststelling en publicatie besluit en regeling	1 week	Eind juli 2020
Benodigde tijd voor invoering (bouw ICT-instrument waarbij fg op de hoogte gehouden wordt)	3 maanden	Eind oktober 2020
Inwerkingtreding		1 nov 2020

Tabel 14: tijdspad wetswijziging

Voorzieningen RVO.nl en de NVWA

NVWA en RVO.nl werken samen aan het verder optimaliseren van de manier waarop risico's worden geanalyseerd. Hiervoor worden een 'control room' voor data-ingangscntrole en quick respons en een 'competence centre' voor diepte-analyses en langere termijn ontwikkelingen opgezet.

In de 'control room' wordt binnenkomende data geanalyseerd op consistentie. Dit kan leiden tot feed back naar de indiener van de data en/of quick respons door de NVWA. In het 'competence centre' worden data-analisten en inhoudelijke experts bij elkaar gebracht en voorzien van instrumentarium om diepgaande data-analyses te doen en risico's voor de langere termijn op te sporen. Sinds september 2018 wordt meer gewerkt met risicoanalyses en nieuwe datatechnologie en een betere afstemming tussen NVWA en RVO.nl. Geconcludeerd is dat ook hiervoor een planmatige werkwijze noodzakelijk is en dat de werkwijze van NVWA en RVO.nl moet veranderen van een meer reactieve naar een meer actieve vorm van handhaven.

In het project is gebleken dat het inrichten van een 'control room' en 'competence centre' veel meer is dan een automatiseringsproject. Software en hardware moeten ingrijpend worden aangepast maar ook de organisatie zoals beschikbaarheid van medewerkers en de interactie met de buitendienst moeten worden ingeregeld. Vanaf september 2019 is er sprake van een projectmatige aanpak voor dit onderdeel. Binnen de programmastructuur zoals deze per september werkt is voorzien dat er eind 2019 een 'proof of concept' beschikbaar is en dat er werkende wijs

gewerkt kan worden aan verdere ontwikkeling zodat de 'control room' binnen een jaar operationeel is.

Data delen in de regio

In de regio De Peel heeft een intensief traject plaatsgevonden om data tussen de verschillende toezichthoudende instanties te mogen uitwisselen. Voor deze data uitwisseling is een correcte juridische basis van groot belang. Er is veel afstemming nodig geweest om tot formele afspraken te komen over het uitwisselen van data. Het formeel uitwisselen van informatie voor toezichts- en handhavingsdoeleinden is een basisvoorwaarde om gezamenlijk op te kunnen treden.

Risicoanalyses zijn de basis van verdere uitwerking van risicogerichte samenwerking in de regio. Belangrijkste aandachtspunt is dat voldaan moet zijn aan de algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Op 21 oktober 2019 is een concept samenwerkingsovereenkomst in een bestuurlijk overleg tussen regionale bestuurders en LNV besproken. Op basis van de ervaringen die zijn opgedaan in De Peel is de verwachting dat het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst in de andere twee regio's sneller kan verlopen. Tabel 13 geeft een overzicht van alle informatieleveringen door RVO.nl aan regionale partners.

Samenwerkings- Partners	Aantal leveringen 2017	Aantal leveringen 2018 ⁷	Aantal leveringen 2019 ⁸
Omgevingsdienst	22	20	37
Politie	6	8	6
NVWA	21	30	9
Waterschappen	157	158	107
Belastingdienst	27	21	59
Gemeentes	16	18	15
Provincies	7	18	9
Rijkswaterstaat	12	12	8
Totaal	268	285	250

Tabel 15: Informatieverzoeken aan RVO.nl door samenwerkingspartners

Digitaal volgen transport: voorzieningen bij de sector

Aanvullend op de dwingende overheidsmaatregelen om mesttransporten 'real time' en digitaal te volgen, zorgt de sector zelf voor een systematiek voor het koppelen van bedrijfsgegevens aan de overheidsbestanden. Door het koppelen van verschillende gegevensbestanden, waaronder de werksystemen van bedrijven, wordt het moeilijker gegevens te manipuleren. Het projectplan hiervoor is op 3 oktober 2019 in een bestuurlijk overleg tussen LNV en sectororganisaties voor de eerste fase van het project vastgesteld. Op basis van de eerste verkennende fase zullen LNV en de sector besluiten over de voortgang van de tweede fase.

⁷ In de voortgangsrapport van juni 2019 staan de aantallen van 2018 benoemd, echter staat erbij dat het de aantallen betreft uit de 3 risicogebieden. Dit is niet juist, het zijn de aantallen vanuit heel Nederland.

⁸ 01-01-2019 tot 01-09-2019

